

**Decizia nr.284
din 21 mai 2014**

**referitoare la cererea de soluționare a conflictului juridic de natură
constituțională dintre Președintele României și Guvernul României,
formulată de prim-ministrul Victor Viorel Ponta**

Augustin Zegrean	- președinte
Valer Dorneanu	- judecător
Toni Greblă	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona Maria Pivniceru	- judecător
Puskás Valentin Zoltán	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Mihaela Senia Costinescu	- magistrat- asistent șef

1. Pe rol se află examinarea cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Președintele României și Guvernul României, formulată de prim-ministrul Victor Viorel Ponta.

2. Sesizarea se întemeiază pe prevederile art.146 lit.e) din Constituție și ale art.11 alin.(1) pct.A lit.e), ale art.34, 35 și 36 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale. Cererea a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.1914 din 6 mai 2014 și formează obiectul Dosarului nr.412E/2014.

3. Președintele Curții Constituționale, în temeiul dispozițiilor art.216 alin.(1) din Codul de procedură civilă coroborate cu cele ale art.14 din Legea nr.47/1992, declară deschise lucrările ședinței de judecată.

4. La apelul nominal răspunde, pentru Președintele României, domnul Claudiu Constantin Dinu, consilier prezidențial, cu delegație depusă la dosar, lipsind cealaltă parte. Procedura de citare este legal îndeplinită.

5. Președintele Curții Constituționale, în temeiul dispozițiilor art.216 alin.(2) din Codul de procedură civilă coroborate cu cele ale art.14 din Legea

nr.47/1992, acordă cuvântul reprezentantului Președintelui României pentru susținerea acesteia

6. Având cuvântul, reprezentantul Președintelui României arată că, din motivarea cererii formulate de prim-ministru nu rezultă existența unui conflict juridic de natură constituțională în sensul celor stabilite de Curtea Constituțională prin jurisprudența sa, în cauză fiind întrunite, cel mult, elementele unui conflict politic între cele două autorități. Examinarea încălcării dispozițiilor art.84 alin.(1) din Constituție, care prevăd că în timpul mandatului Președintele României nu poate fi membru al unui partid și, implicit, nu poate face campanie electorală în favoarea unei formațiuni politice, aceasta excede cadrulul procesual specific soluționării cererilor formulate în temeiul art.146 lit.e) din Constituție. O atare cerere ar fi putut fi analizată într-un alt cadru procedural, sancțiunea politică putând fi aplicată numai de Parlament în condițiile prevăzute de art. 95 din Constituție. Pentru aceste argumente, reprezentantul Președintelui României solicită respingerea cererii privind soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională ca fiind inadmisibilă.

7. Pe fondul cauzei, reprezentantul Președintelui României apreciază că nu există un conflict juridic de natură constituțională între cele două autorități, întrucât Președintele nu a făcut altceva decât să respecte Constituția și jurisprudența Curții Constituționale cu privire la rolul său politic activ, Guvernul nefiind împiedicat în exercitarea atribuțiilor privind organizarea alegerilor europarlamentare. Constituția interzice Președintelui să dețină calitatea de membru al unui partid politic, iar nu exprimarea unor opinii politice. Declarațiile și conduita imputate Președintelui nu au fost de natură să prejudicieze competiția electorală și nu au determinat un blocaj instituțional, care să impună intervenția Curții Constituționale.

8. Consilierul prezidențial arată că atât Constituția cât și jurisprudența Curții Constituționale permit Președintelui să exprime opinii politice. Toate participările Președintelui la diferitele activități din țară au fost realizate ca răspuns la invitațiile adresate de Fundația Mișcarea Populară, iar nu în campania

electorală a unui partid politic. Președintele României regretă faptul că fotografiile cu caracter privat realizate cu acele ocazii au intrat în spațiul public.

9. Președintele Curții Constituționale, având în vedere dispozițiile art.394 alin.(1) din Codul de procedură civilă coroborate cu cele ale art.14 din Legea nr.47/1992, declară dezbaterile închise.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

10. Prin Adresa cu nr.5/2566 din 6 mai 2014, prim-ministrul Guvernului României a solicitat Curții Constituționale să se pronunțe asupra existenței unui conflict juridic de natură constituțională între Guvernul României și Președintele României.

11. În motivarea sesizării, prim-ministrul Guvernului României arată că: „Președintele României, domnul Traian Băsescu, în repetate rânduri, cu ocazia unor evenimente publice și-a manifestat susținerea pentru un anumit partid politic, atitudinea șefului statului concretizându-se atât prin nominalizarea directă a partidului politic pe care îl va vota, cât și prin popularizarea activă a însemnelor electorale ale acestei formațiuni politice, respectiv Partidul Mișcarea Populară (P.M.P.). Astfel, potrivit imaginilor postate pe contul personal de Facebook al parlamentarului Elena Udrea, în data de 2 mai 2014, Președintele României a participat la o discuție într-un local din stațiunea Neptun cu conducerea Partidului Mișcarea Populară, după care s-a fotografiat cu aceste persoane, pe malul mării, purtând un tricou alb cu inițialele PMP, sub sigla acestui partid, un măr, și cu mesajul „Vote for PMP”. În cadrul conferinței de presă susținute la Palatul Cotroceni în data de 4 mai 2014, la orele 15,00, Președintele României a declarat, printre altele: „Voi vota Partidul Mișcarea Populară. M-ați întrebat. Dacă nu m-ați fi întrebat, nu v-aș fi răspuns. Ar fi fost mult mai nepolitic să nu vă răspund. Deci, eu voi vota Partidul Mișcarea Populară.”

12. De asemenea, se arată că, în cadrul unei emisiunii difuzate pe un post de televiziune, în data de 4 mai 2014, orele 21,00, Președintele României s-a referit la avantajele votării Partidului Mișcarea Populară (P.M.P.) și la consecințele ce decurg în viitor pentru Guvern și pentru prim-ministru dacă Partidul Mișcarea Populară, pentru care Traian Băsescu optează și căruia îi acordă votul său, va crește politic.

13. În susținerea cererii, prim-ministrul României susține că prin atitudinea sa referitoare la susținerea deschisă, publică a unui partid politic în perspectiva alegerilor din anul 2014 din România, Președintele a încălcat dispozițiile art.80 din Constituție, precum și spiritul art.84 „*Incompatibilități și imunități*” din Legea fundamentală, potrivit căruia, pe durata mandatului, Președintele nu poate fi membru al unui partid. „Chiar dacă formal nu este membru al unui partid, prin modul său de acțiune Președintele României se comportă ca un agent electoral, ca un membru activ al unei formațiuni politice implicate în lupta electorală. O asemenea conduită a șefului statului depășește noțiunea de libertate de exprimare de care se bucură Președintele României în exercitarea mandatului. Îndemnul direct al Președintelui României cu privire la exercitarea votului în cadrul alegerilor din România din anul 2014 este contrar spiritului Constituției și generează stări conflictuale între autoritățile publice cu privire la exercitarea prevederilor legale referitoare la alegerile pentru membrii din România în Parlamentul European și la alegerile parțiale pentru Parlamentul României - Camera Deputaților și Senat.”

14. În opinia autorului sesizării, „legislația națională cuprinde reglementări detaliate, specifice unui stat de drept, referitoare la organizarea și desfășurarea acestor alegeri, iar Guvernul României are prevăzute atribuții numeroase și detaliate, menite să asigure un vot corect, reprezentativ, care să exprime voința alegătorilor. Prin raportare la aceste prevederi legale care s-au concretizat în perioada de după 1989, în alegeri corecte, recunoscute ca atare pe plan extern, conduita Președintelui României de a indica expres și repetat cu ce partid votează duce în derizoriu atât prevederile legale invocate, cât și votul

efectiv al cetățenilor. A influența într-o manieră atât de fățișă electoratul cu privire la votul ce urmează a fi exprimat, goleşte practic de conținut atât normele constituționale citate, cât și prevederile următoarelor acte normative: Legea nr.67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Legea nr. 33/2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European, republicată, cu modificările și completările ulterioare și Legea nr.35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare.”

15. Prin urmare, autorul apreciază că, în cazul de față, ***conflictul juridic de natură constituțională sesizat prin prezenta se referă la actele și acțiunile concrete ale Președintelui României prin care afectează atribuțiile și competențele Guvernului României în ceea ce privește organizarea și desfășurarea alegerilor.***

16. În concluzie, prim-ministrul solicită Curții Constituționale admiterea cererii și pronunțarea unei decizii prin care să constate existența unui conflict juridic de natură constituțională între Guvernul României și Președintele României și să stabilească dacă acest conflict este cauzat de implicarea explicită a Președintelui României în campania electorală, prin susținerea unui anumit partid politic la alegerile pentru membrii din România în Parlamentul European în anul 2014, respectiv la alegerile parțiale pentru Parlamentul României – Camera Deputaților și Senat din anul 2014, ceea ce încalcă dispozițiile art.80 din Constituția României. De asemenea, prin aceeași cerere, se solicită Curții să pronunțe o decizie prin care să stabilească în mod clar dacă Președintele României, în conformitate cu prevederile constituționale, poate face campanie electorală în favoarea unei formațiuni politice.

17. În conformitate cu dispozițiile art. 35 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, cererea a fost

comunicată Președintelui României și Guvernului, pentru a prezenta **punctele lor de vedere** asupra conținutului conflictului juridic de natură constituțională și a eventualelor căi de soluționare a acestuia.

18. **Guvernul** a transmis, prin Adresa nr.5/2611/2014, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.2089 din 15 mai 2014, punctul său de vedere în care, suplimentar față de cele prezentate în sesizarea Curții Constituționale, arată că, „acțiunile Președintelui, prin care încalcă prevederile legale și se îndepărtează de rolul său, sunt de natură a crea un blocaj de natură constituțională, a crea un blocaj al alegerilor, întrucât acestea se suprapun acțiunilor Guvernului la care este obligat pentru desfășurarea alegerilor într-un spirit democratic, cu respectarea echilibrului politic, a opțiunilor electorale în condiții de obiectivitate și neutralitate. Acțiunile Președintelui nu sunt simple opinii, pentru că sunt adevărate îndemnuri adresate atât electoratului cât și autorităților implicate în procesul electoral.”

19. **Președintele României** a comunicat punctul său de vedere cu Adresa nr.1078/14 mai 2014, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr.2066 din 14 mai 2014, prin care solicită Curții să constate că nu a existat și nu există un conflict juridic de natură constituțională între Președintele României și Guvernul României, pentru considerentele care vor fi expuse în continuare.

20. Cu privire la îndeplinirea condițiilor de admisibilitate a cererii, Președintele apreciază că *nu există un conflict de natură juridică*, având în vedere că izvorul acestuia nu îl reprezintă actele și faptele juridice concrete pe care le-a întreprins în calitate de Președinte al României și prin care și-ar fi arogat puteri, atribuții sau competențe care ar aparține altor autorități publice. În opinia sa, un eventual conflict poate fi catalogat de natură politică, cel mult. Încălcarea dispozițiilor art. 84 alin. (1) din Constituție, care prevăd că în timpul mandatului Președintele României nu poate fi membru al unui partid, ar fi putut fi analizată într-un alt cadrul procedural, sancțiunea politică putând fi aplicată numai de Parlament în condițiile prevăzute de art. 95 din Constituție. Conflictul *nu este unul de natură constituțională*, nepurtând asupra atribuțiilor

constituționale pe care să le fi exercitat abuziv și care să fi condus la blocarea activității Guvernului cu privire la exercitarea atribuțiilor „stabilite potrivit legilor electorale” privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European (Legea nr. 33/2007) și pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului (Legea nr. 35/2008).

21. În ceea ce privește solicitarea prin care Curtea Constituțională este chemată să stabilească „dacă acest conflict este cauzat de implicarea explicită a Președintelui României în campania electorală, prin susținerea unui anumit partid politic”, cu încălcarea dispozițiilor art. 80 din Constituția României, Președintele apreciază că și aceasta este inadmisibilă, deoarece în cadrul procedurii prevăzute la art. 146 lit. e) din Constituție nu se poate verifica săvârșirea unor fapte grave prin care se încalcă prevederile Constituției, având în vedere că de esența conflictului juridic de natură constituțională este modalitatea de exercitare a atribuțiilor constituționale materializată în acte sau fapte juridice care să determine un blocaj instituțional.

22. În ceea ce privește cererea prin care se solicită pronunțarea unei decizii „prin care să se stabilească în mod clar dacă Președintele României, în conformitate cu prevederile constituționale, poate face campanie electorală în favoarea unei formațiuni politice”, Președintele apreciază că și această solicitare „este inadmisibilă în procedura prevăzută de art.146 lit.e) din Constituție, deoarece se solicită o interpretare clară (ca și cum deciziile Curții ar fi neclare sau susceptibile de mai multe înțelesuri) și generică, prin care să se analizeze conformitatea faptelor cu dispozițiile Constituției, independentă de existența sau inexistența unui conflict juridic de natură constituțională”.

23. În continuare, în punctul de vedere exprimat, Președintele prezintă mai multe aspecte care țin de fondul conflictului, pentru ipoteza în care Curtea Constituțională consideră admisibilă cererea formulată de prim-ministrul României. Astfel, apreciază că trimiterea la dispozițiile art.80 alin.(2) din Constituție este mai mult formală, campania electorală fiind diferită de buna funcționare a autorităților publice, iar funcția de mediere poate fi exercitată de

Președinte între autoritățile statului sau între stat și societate. Pe de altă parte, exprimarea unor opinii nu poate conduce la blocarea activității Guvernului în organizarea și desfășurarea alegerilor.

24. De asemenea, se mai arată că, atitudinea Președintelui indicată în motivarea în fapt a cererii, nu are legătură cu atribuțiile constituționale, întrucât imaginile surprind o ipostază privată a șefului statului și au fost postate pe contul personal de Facebook al unei alte persoane, fără a fi destinate publicului larg. Mai mult, în cadrul conferinței de presă din data de 4 mai 2014, la întrebarea adresată de jurnaliști, Președintele a răspuns doar la întrebarea cu cine va vota, aspect aflat în limitele dreptului la opinie și nu a avut intenția să transmită un mesaj electoral. Așa fiind, acesta a acționat în cadrul strict al limitelor trasate prin jurisprudența constituțională, în sensul că și-a exprimat doar o opinie politică în calitate de cetățean cu drept de vot.

25. În final, Președintele subliniază faptul că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, în timpul mandatului Președintele României ”are posibilitatea exprimării, în continuare, a opiniilor politice [...]. Dreptul la exprimarea opiniei politice este garantat și pentru Președintele României de art. 84 alin. (2), care prevede pentru șeful statului aceeași imunitate ca și pentru deputați și senatori, art. 72 alin. (1) din Constituție aplicându-se în mod corespunzător.” În acest sens se invocă și Avizul consultativ privind propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României nr. 1/2007. În raport cu normele constituționale, precum și cu jurisprudența constituțională, aspectele imputate Președintelui României nu sunt acte, acțiuni sau omisiuni, ci simple declarații cu caracter politic. Pretinsul conflict juridic între Guvernul României, pe de-o parte, și Președintele României, pe de altă parte, nu există și nici n-a existat pentru că în prezenta cauză nu se fac referiri la acte sau acțiuni prin care Președintele României să-și fi arogat puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin unei alte autorități publice și nici nu există situația în care Președintele României ar fi trebuit să-și exercite o atribuție și nu și-a exercitat-o.

26. Față de cele de mai sus, Președintele României solicită Curții să constate că nu a existat și nu există un conflict juridic de natură constituțională între Guvernul României și Președintele României.

CURTEA

examinând cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Președintele României, pe de o parte, și Guvernul României, pe de altă parte, punctele de vedere ale Președintelui și Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile reprezentantului Președintelui României, prevederile Constituției și ale Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, reține următoarele:

27. În ceea ce privește admisibilitatea sesizării, în conformitate cu dispozițiile art. 146 lit. e) din Constituție, Curtea Constituțională „*soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice*”. În acest sens, autoritățile publice care ar putea fi implicate într-un conflict juridic de natură constituțională sunt numai cele cuprinse în Titlul III din Constituție, și anume: Parlamentul, alcătuit din Camera Deputaților și Senat, Președintele României, ca autoritate publică unipersonală, Guvernul, organele administrației publice centrale și ale administrației publice locale, precum și organele autorității judecătorești. Pentru exercitarea competenței prevăzute de Constituție, Curtea este sesizată la cererea “*Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii*”. Subiectele de drept pe care Legea fundamentală le îndrituiește a sesiza Curtea sunt limitativ prevăzute, dispoziția constituțională nedistingând după cum autoritățile pe care le reprezintă sunt sau nu părți în conflictul cu care sesizează Curtea.

28. Curtea constată că prim-ministrul României este în drept să formuleze cererea cu privire la soluționarea conflictului juridic de natură constituțională dintre Președintele României și Guvernul României, autorități

publice susceptibile a avea calitatea de părți într-un conflict juridic de natură constituțională.

29. Prin urmare, Curtea constată că a fost legal sesizată și este competentă, potrivit art.146 lit.e) din Constituție, precum și ale art.1, 10, 34 și 35 din Legea nr.47/1992, să se pronunțe asupra conflictului juridic de natură constituțională dintre autoritățile publice.

I. Prezentarea situației de fapt

30. *Pe de o parte*, prin Hotărârea Guvernului nr. 79/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.130 din 24 februarie 2014, a fost stabilită ziua de duminică, 25 mai 2014, ca zi de referință pentru alegerea membrilor din România în Parlamentul European din anul 2014. Prin Hotărârea Guvernului nr.80/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.130 din 24 februarie 2014, Guvernul a aprobat Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor necesare pentru alegerea membrilor din România în Parlamentul European în anul 2014, conform căruia campania electorală începe la data de 25 aprilie 2014, cu 30 de zile înainte de ziua de referință, și se încheie la data de 24 mai 2014, ora 7,00, potrivit dispozițiilor art.35 alin.(1) din Legea nr. 33/2007. De asemenea, prin Hotărârea Guvernului nr. 200/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 203 din data de 21 martie 2014, a fost aprobat Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor din cuprinsul perioadei electorale la alegerile parțiale pentru Camera Deputaților și Senat în unele colegii uninominale din data de 25 mai 2014, conform căruia campania electorală începe la data de 10 mai 2014, cu 15 zile înainte de ziua votării, și se încheie în data de 24 mai 2014, ora 7,00, potrivit dispozițiilor art.7 alin.(2) din Legea nr.35/2008.

31. *Pe de altă parte*, în intervalul 2-4 mai 2014, sunt făcute publice fotografiile cu Președintele României purtând un tricou cu însemnele electorale ale unui partid politic, iar în cadrul unei conferințe de presă și a unei emisiuni de televiziune, Președintele declară susținerea sa pentru același partid politic.

II. Temeiurile juridice invocate în soluționarea cererii privind constatarea conflictului juridic de natură constituțională

32. În cererea sa privind constatarea unui conflict juridic de natură constituțională, Prim-ministrul României invocă încălcarea de către Președintele României a dispozițiilor art.80 și ale art.84 din Constituție, cu următorul conținut:

- Art.80: „(1) *Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării.*

(2) Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.”;

- Art.84: „(1) *În timpul mandatului, Președintele României nu poate fi membru al unui partid și nu poate îndeplini nici o altă funcție publică sau privată.*

(2) Președintele României se bucură de imunitate. Prevederile articolului 72 alineatul (1) se aplică în mod corespunzător.”;

- Art.72 alin.(1): „*Deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.”*

III. Atribuțiile Guvernului referitoare la alegerile membrilor din România în Parlamentul European și la alegerile parțiale pentru Parlamentul României - Camera Deputaților și Senat din anul 2014

33. *Legea nr. 33/2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European*, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.627 din 31 august 2012, și *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2014* privind operaționalizarea Registrului electoral și pentru modificarea Legii nr. 33/2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European, precum și unele măsuri pentru buna organizare și desfășurare a alegerilor pentru Parlamentul European din anul 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.111 din 13 februarie 2014, stabilesc

cadrul juridic general pentru organizarea și desfășurarea alegerii membrilor din România în Parlamentul European.

34. *Competențele Guvernului cu privire la procedurile electorale sunt reglementate expres de actele normative sus-menționate, precum și de Legea nr.35/2008, și privesc următoarele atribuții:*

- stabilirea modelului cărții de alegător [art.28 alin.(2) din Legea nr.35/2008];

- aducerea la cunoștința publică a zilei de referință cu cel puțin 90 de zile înainte, prin publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, a hotărârii Guvernului privind stabilirea zilei de referință [art.10 alin.(1) din Legea nr.33/2007, respectiv art.7 alin.(1) din Legea nr.35/2008];

- stabilirea modelului cererii de înscriere a cetățenilor cu drept de vot ai statelor membre ale Uniunii Europene, altele decât România, care au domiciliul sau reședința în România, în listele electorale speciale și modelul declarației pe propria răspundere care se prezintă de către persoana eligibilă comunitar la depunerea candidaturii [art.12 alin.(3) din Legea nr.33/2007];

- stabilirea modelului listei de alegători ce susțin partidele politice, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, alianțele politice sau alianțele electorale, precum și cel al listei de alegători ce susțin candidatul independent la alegerile pentru membri din România în Parlamentul European [art.18 alin.(2) din Legea nr.33/2007];

- stabilirea, în termen de cel mult 5 zile de la aducerea la cunoștință publică a zilei de referință, prin hotărâre, a programului calendaristic pentru realizarea acțiunilor necesare pentru alegerea membrilor României în Parlamentul European, a bugetului și cheltuielilor necesare în vederea pregătirii, organizării și desfășurării scrutinului, a modelului copiei de pe lista electorală permanentă, a modelului listei electorale speciale, al copiei de pe lista electorală specială, listei electorale suplimentare, a extrasului de pe lista electorală suplimentară, a modelului listei susținătorilor, a modelului ștampilei Biroului Electoral Central, a biroului electoral județean, a biroului electoral de sector al

municipiului București, a biroului electoral pentru secțiile de votare din străinătate, a modelului ștampilei de control a secției de votare și modelul ștampilei cu mențiunea "VOTAT", a modelului buletinului de vot, a modelului timbrului autocolant, precum și a măsurilor care trebuie luate de autoritățile publice centrale și locale pentru buna organizare și desfășurare a alegerilor [art.66 alin.(1) din Legea nr.33/2007];

- stabilirea, cu cel puțin 20 de zile înainte zilei de referință, prin hotărâre, a modelului proceselor-verbale de consemnare și centralizare a rezultatelor votării [art.66 alin.(4) din Legea nr.33/2007];

- asigurarea sediului și dotării Biroului Electoral Central și ale biroului electoral de circumscripție a românilor din străinătate [art.67 alin.(2) din Legea nr.35/2008];

- asigurarea statisticienilor necesari și a personalului tehnic auxiliar necesar pentru sprijinirea activității Biroului Electoral Central, a birourilor electorale județene, a birourilor electorale ale sectoarelor municipiului București și a biroului electoral pentru secțiile de votare din străinătate [art.68 alin.(1) din Legea nr.33/2007];

- aprobarea, prin hotărâre, a normelor metodologice de implementare, funcționare, administrare și securitate a Registrului electoral și a Registrului secțiilor de votare, inclusiv a procedurilor, sarcinilor care revin autorităților publice și a termenelor de actualizare a Registrului electoral și a Registrului secțiilor de votare, precum și a sancțiunilor pentru nerespectarea acestora [art.V alin.(1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2014].

35. În temeiul dispozițiilor art.108 din Constituție și al prevederilor din Legea nr.33/2007, **Guvernul României a adoptat o numeroasă legislație cu caracter secundar** menită să reglementeze domeniul organizării și desfășurării alegerilor pentru Parlamentul European, în general, și a alegerilor desfășurate în anul 2014, în special, după cum urmează: *Hotărârea Guvernului nr. 77 din 24 ianuarie 2007* privind modelul listei de alegători ce susțin partidele politice, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, alianțele politice sau

alianțele electorale, precum și cel al listei de alegători ce susțin candidatul independent la alegerile pentru membri din România în Parlamentul European, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.99 din 8 februarie 2007, *Hotărârea Guvernului nr. 220 din 4 martie 2009* pentru aprobarea modelului cererii de înscriere în listele electorale speciale, care se face de către alegătorul comunitar, precum și a modelului declarației pe propria răspundere, care se prezintă de către persoana eligibilă comunitar la alegerile pentru membrii din România în Parlamentul European, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.146 din 9 martie 2009, *Hotărârea Guvernului nr. 79 din 12 februarie 2014* privind stabilirea zilei de referință pentru alegerea membrilor din România în Parlamentul European din anul 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.130 din 24 februarie 2014, *Hotărârea Guvernului nr. 80 din 12 februarie 2014* privind aprobarea Programului calendaristic pentru realizarea acțiunilor necesare pentru alegerea membrilor din România în Parlamentul European în anul 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.130 din 24 februarie 2014, *Hotărârea Guvernului nr. 102 din 19 februarie 2014* privind stabilirea măsurilor pentru buna organizare și desfășurare a alegerilor pentru membrii din România în Parlamentul European din anul 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.130 din 24 februarie 2014, *Hotărârea Guvernului nr. 103 din 19 februarie 2014* pentru aprobarea bugetului și a structurii cheltuielilor necesare pentru pregătirea, organizarea și desfășurarea alegerilor pentru membrii din România în Parlamentul European din anul 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.130 din 24 februarie 2014, *Hotărârea Guvernului nr. 104 din 19 februarie 2014* pentru aprobarea modelelor ștampilelor birourilor electorale și a modelului ștampilei cu mențiunea "VOTAT", care vor fi folosite la alegerile pentru membrii din România în Parlamentul European din anul 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.130 din 24 februarie 2014, *Hotărârea Guvernului nr. 105 din 19 februarie 2014* privind aprobarea modelului listei de susținători care va fi folosit la alegerile pentru

membrii din România în Parlamentul European din anul 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.131 din 24 februarie 2014, *Hotărârea Guvernului nr. 106 din 19 februarie 2014* privind modelul, dimensiunile, condițiile de tipărire, de gestionare și de utilizare a timbrului autocolant la alegerile pentru membrii din România în Parlamentul European din anul 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.131 din 24 februarie 2014, *Hotărârea Guvernului nr. 107 din 19 februarie 2014* privind aprobarea modelelor listelor electorale care vor fi folosite la alegerile pentru membrii din România în Parlamentul European din anul 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.131 din 24 februarie 2014, *Hotărârea Guvernului nr. 108 din 19 februarie 2014* privind aprobarea modelului buletinului de vot care va fi folosit la aleg, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.131 din 24 februarie 2014, *Hotărârea Guvernului nr. 109 din 19 februarie 2014* privind modificarea anexelor nr. 1 și 2 la Hotărârea Guvernului nr. 220/2009 pentru aprobarea modelului cererii de înscriere în listele electorale speciale, care se face de către alegătorul comunitar, precum și a modelului declarației pe propria răspundere, care se prezintă de către persoana eligibilă comunitar la alegerile pentru membrii din România în Parlamentul European, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.131 din 24 februarie 2014, *Hotărârea Guvernului nr. 262 din 9 aprilie 2014* privind stabilirea modelelor proceselor-verbale de consemnare și centralizare a rezultatelor votării la alegerile pentru membrii din România în Parlamentul European din anul 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.270 din 11 aprilie 2014.

36. În ceea ce privește *competențele Guvernului referitoare la organizarea și desfășurarea alegerilor parțiale pentru Camera Deputaților și Senat din data de 25 mai 2014*, acestea sunt stabilite de ***Legea nr.35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr.215/2001 și a Legii***

nr.393/2004 privind Statutul aleșilor locali. În aplicarea dispozițiilor legale, Guvernul a adoptat: Hotărârea nr. 200/2014 privind aprobarea Programului calendaristic pentru realizarea acțiunilor din cuprinsul perioadei electorale la alegerile parțiale pentru Camera Deputaților și Senat în unele colegii uninominale din Circumscripția electorală nr. 18 - județul Galați, Circumscripția electorală nr. 20 - județul Gorj, Circumscripția electorală nr. 22 - județul Hunedoara, Circumscripția electorală nr. 25 - județul Ilfov, Circumscripția electorală nr. 32 - județul Satu Mare și Circumscripția electorală nr. 42 - municipiul București din data de 25 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 203 din data de 21 martie 2014, *Hotărârea nr.259/2014* privind aprobarea măsurilor, a bugetului și cheltuielilor necesare pentru pregătirea, organizarea și desfășurarea alegerilor parțiale pentru Camera Deputaților și Senat din data de 25 mai 2014, a modelului timbrului autocolant, a modelelor listelor electorale, a modelului buletinului de vot, a modelelor ștampilelor electorale și ale altor documente care vor fi utilizate la aceste alegeri, precum și a condițiilor și duratei păstrării materialelor rezultate din procesul electoral, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.263 din 10 aprilie 2014.

IV. Noțiunea de conflict juridic de natură constituțională dintre autorități publice

37. Curtea Constituțională a statuat, prin Decizia nr. 53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 144 din 17 februarie 2005, că acesta presupune “acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate sau mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe, care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice, ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței sau în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor”. De asemenea, prin Decizia nr.97 din 7 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.169 din 5 martie 2008, Curtea a reținut: „Conflictul juridic de natură constituțională există între două sau mai multe autorități și poate privi conținutul ori întinderea

atribuțiilor lor decurgând din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competență, pozitive sau negative, și care pot crea blocaje instituționale.” În sfârșit, Curtea a mai statuat că textul art. 146 lit. e) din Constituție „stabilește competența Curții de a soluționa în fond orice conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea”. Prin urmare, noțiunea de conflict juridic de natură constituțională „vizează orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției” (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 503 din 21 iulie 2009).

38. Pentru soluționarea cererii ce formează obiectul cauzei de față, Curtea Constituțională trebuie să se raporteze la textele din Legea fundamentală incidente și, prin interpretarea dată, să deslușească intenția legiuitorului constituant, astfel încât, în final, să ajungă la soluționarea conflictului constituțional invocat.

39. Față de circumstanțierea realizată în jurisprudența citată cu privire la atribuția conferită Curții Constituționale de art. 146 lit. e) din Constituție, rezultă că în prezenta cauză Curtea va decide dacă aspectele sesizate în cererea prim-ministrului întrunesc elementele constitutive ale unui conflict juridic de natură constituțională între Președintele României și Guvernul României, urmând ***a analiza dacă prin conduita și declarațiile publice cu privire la susținerea unui anumit partid politic, Președintele României a săvârșit acte și acțiuni concrete prin care a afectat competențele Guvernului României în ceea ce privește organizarea și desfășurarea alegerilor pentru membrii din România în Parlamentul European și a alegerilor parțiale pentru Parlamentul României - Camera Deputaților și Senat din anul 2014.***

V. Analiza existenței conflictului.

40. Curtea reține că pentru a analiza dacă cererea cu care a fost sesizată vizează un conflict juridic generat de conduita și declarațiile publice cu privire la

susținerea unui anumit partid politic de către Președintele României, trebuie să clarifice atât natura juridică, cât și semnificația juridică a acestora.

41. Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 144 din 17 februarie 2005, a statuat că „în activitatea de îndeplinire a mandatelor constituționale ce le revin, reprezentanții autorităților publice, prin pozițiile pe care le exprimă, au obligația de a evita crearea unor stări conflictuale între puteri. Statutul constituțional al Președintelui, precum și rolul acestora în cadrul democrației constituționale îi obligă să își aleagă forme adecvate de exprimare, astfel încât [...] să nu se constituie în elemente ce ar putea genera conflicte juridice de natură constituțională între autoritățile publice”.

42. Curtea a remarcat, însă că „prerogativele constituționale ca și legitimitatea democratică pe care i-o conferă alegerea lui de către electoratul întregii țări îi impun *Președintelui României să aibă un rol activ*, prezența lui în viața politică neputând fi rezumată la un exercițiu simbolic și protocolar. Funcțiile de garanție și de veghe consacrate în art.80 alin.(1) din Constituție implică prin definiție observarea atentă a existenței și funcționării statului, supravegherea vigilentă a modului în care acționează actorii vieții publice - autoritățile publice, organizațiile legitimate de Constituție, societatea civilă - și a respectării principiilor și normelor stabilite prin Constituție, apărarea valorilor consacrate în Legea fundamentală. Nici veghea și nici funcția de garanție nu se realizează pasiv, prin contemplare, ci prin activitate vie, concretă. Având în vedere aceste considerente, Curtea constată că *Președintele României poate, în virtutea prerogativelor și a legitimității sale, să exprime opinii și opțiuni politice, să formuleze observații și critici cu privire la funcționarea autorităților publice și a exponenților acestora, să propună reforme sau măsuri pe care le apreciază dezirabile interesului național. Opiniile, observațiile, preferințele sau cererile Președintelui nu au însă un caracter decizional și nu produc efecte juridice*, autoritățile publice rămânând exclusiv responsabile pentru însușirea acestora ca și pentru ignorarea lor. În orice caz, exercitarea de către Președinte a unui *rol*

activ în viața politică și socială a țării nu poate fi caracterizată ca un comportament contrar Constituției.” (a se vedea Avizul consultativ nr.1 din 5 aprilie 2007 privind propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României, domnul Traian Băsescu, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 258 din 18 aprilie 2007)

43. Interdicțiile prevăzute de art.84 alin.(1) din Constituție potrivit căroră, în timpul mandatului, Președintele României nu poate fi membru al unui partid și nu poate îndeplini nicio altă funcție publică sau privată *„nu exclude posibilitatea exprimării, în continuare, a opiniilor politice, a angajamentelor și a scopurilor prezentate în programul său electoral ori să militeze și să acționeze pentru realizarea acestora, cu respectarea prerogativelor constituționale”* (a se vedea Decizia nr. 53 din 28 ianuarie 2005, sus-menționată). Mai mult, *„funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate, prevăzută de art.80 alin.(2) teza a doua din Constituție, impune imparțialitate din partea Președintelui României, dar nu exclude posibilitatea exprimării opiniei sale privind modul optim de soluționare a divergențelor apărute”* și nu îi conferă calitatea de competitor politic.

44. De altfel, în ceea ce privește limitele dreptului de exprimare, Legea fundamentală prevede la art.72 alin.(1), având ca titlu marginal *„Imunitatea parlamentară”*, potrivit căruia *„Deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului”*. În conformitate cu dispozițiile art.84 alin.(2) din Constituție, *„Președintele României se bucură de imunitate. Prevederile articolului 72 alineatul (1) se aplică în mod corespunzător”*. Analizând semnificația juridică a instituției imunității, Curtea constată că aceasta este o garanție constituțională, o măsură de protecție juridică a mandatului, care are menirea să asigure independența titularului mandatului față de orice presiuni exterioare sau abuzuri. Garanția prevăzută la art.72 alin.(1) din Constituție încurajează titularul mandatului în adoptarea unui rol activ în viața politică a societății, întrucât înlătură răspunderea juridică a acestuia pentru opiniile politice

exprimate în exercitarea funcției de demnitate publică. Însă, titularul mandatului rămâne răspunzător, conform legii, pentru toate actele și faptele săvârșite în perioada în care a exercitat funcția publică și care nu au legătură cu voturile sau opiniile politice.

45. Or, analizând faptele concrete menționate în sesizarea prim-ministrului României, imputate Președintelui României, Curtea reține că ***acestea nu pot fi calificate ca fiind acte sau fapte juridice, întrucât conduita și declarațiile publice, cu evident caracter politic, nu au caracter decizional și nu produc efecte juridice.***

46. Mai mult, în condițiile în care, potrivit Constituției și a legilor în vigoare, Președintele României nu are nicio atribuție în materia pregătirii, organizării și desfășurării vreunui tip de scrutin, ***doar prin conduita și declarațiile publice, Președintele României nu a afectat și nici nu avea cum să afecteze atribuțiile și competențele Guvernului României în ceea ce privește organizarea și desfășurarea alegerilor*** membrilor din România în Parlamentul European și a alegerilor parțiale pentru Parlamentul României - Camera Deputaților și Senat din anul 2014. Astfel, așa cum a fost expusă în prealabil, competența Guvernului vizează operațiuni juridice și tehnice concrete, precum aducerea la cunoștință publică a zilei de referință, stabilirea programului calendaristic pentru realizarea acțiunilor necesare alegerilor, a bugetului și cheltuielilor necesare în vederea pregătirii, organizării și desfășurării scrutinului, stabilirea modelelor copiilor de pe listele electorale, a modelului listei susținătorilor, a modelelor de ștampile ale birourilor electorale, a modelului ștampilei de control a secției de votare și modelul ștampilei cu mențiunea "VOTAT", a modelului buletinului de vot, a modelului timbrului autocolant, precum și stabilirea măsurilor care trebuie luate de autoritățile publice centrale și locale pentru buna organizare și desfășurare a alegerilor. Toate aceste operațiuni tehnico-juridice sunt aprobate prin hotărâri de Guvern, acte juridice cu forță obligatorie pentru toate subiectele de drept implicate în procedura electorală. Or, apare cu evidență că exprimarea în public a unei opinii/opțiuni politice nu a fost

și nu poate fi de natură a determina o încălcare a competențelor Guvernului în materia pregătirii și organizării scrutinelor, întrucât fiind lipsită de consecințe juridice, opinia politică nu poate modifica sau înlătura efectele unor acte normative administrative prin care autoritatea executivă își exercită atribuțiile legale.

VII. Implicarea Președintelui României în campania electorală

47. În ceea ce privește **cererea prim-ministrului României, prin care se solicită Curții Constituționale să pronunțe o decizie prin care să stabilească în mod clar dacă Președintele României, în conformitate cu prevederile constituționale, poate face campanie electorală în favoarea unei formațiuni politice**, Curtea reține că, potrivit dispozițiilor art.146 lit.e) din Constituție, *„Curtea Constituțională are următoarele atribuții: [...] e) soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii”*, iar, potrivit art.34 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, *„Cererea de soluționare a conflictului va menționa autoritățile publice aflate în conflict, textele legale asupra cărora poartă conflictul, prezentarea poziției părților și opinia autorului cererii.”*

48. De asemenea, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, *„conflictul juridic de natură constituțională există între două sau mai multe autorități și poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor lor decurgând din Constituție [...]”*, iar dispozițiile art. 146 lit. e) din Constituție *„stabilesc competența Curții de a soluționa în fond orice conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea”* (a se vedea Decizia nr. 97 din 7 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 169 din 5 martie 2008 sau Decizia nr. 270 din 10 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 290 din 15 aprilie 2008).

49. Date fiind aceste limite legislative și jurisprudențiale, *această cerere adresată Curții Constituționale excedează competenței sale de soluționare în cadrul atribuției referitoare la soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională dintre autoritățile publice*. Astfel, prin pronunțarea unei decizii în condițiile solicitate de prim-ministrul României, Curtea nu ar soluționa un conflict între autoritățile publice, ci ar urma să aprecieze, în mod independent de existența vreunui conflict, dacă conduita și declarațiile publice ale Președintelui constituie activitate de propagandă cu scopul de a determina alegătorii să își exprime voturile în favoarea unor competitori electorali, și, subsecvent, să stabilească dacă o atare activitate este sau nu conformă cu Constituția.

50. Or, din examinarea dispozițiilor constituționale și legale referitoare la competența Curții Constituționale, rezultă, în mod expres și limitativ, atribuțiile acesteia de a controla constituționalitatea legilor [art.146 lit.a și d], ordonanțelor Guvernului [art.146 lit.d], tratatelor, acordurilor internaționale [art.146 lit.b], regulamentelor și hotărârilor Parlamentului [art.146 lit.c și l], precum și a partidelor politice [art.146 lit.k]. În plus, Curtea poate constata încălcări ale Constituției în cadrul competențelor referitoare la soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice [art.146 lit.e], la vegherea respectării procedurii pentru alegerea Președintelui României [art.146 lit.f], la verificarea împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României [art.146 lit.f], la vegherea respectării procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului [art.146 lit.i], precum și la verificarea îndeplinirii condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni [art.146 lit.j]. De asemenea, în cadrul competenței prevăzute de art.146 lit.h), Curtea dă aviz consultativ pentru propunerea Parlamentului de suspendare din funcție a Președintelui României, prilej cu care instanța constituțională poate constata săvârșirea unor fapte grave prin care Președintele încalcă prevederile Constituției.

51. Prin urmare, Curtea constată că solicitarea prim-ministrului României, prin care se cere instanței constituționale care soluționează un conflict juridic de natură constituțională să pronunțe o decizie care să stabilească dacă Președintele României, în conformitate cu prevederile constituționale, poate face campanie electorală în favoarea unei formațiuni politice, este inadmisibil a fi analizată pe această cale, ci, eventual, în condițiile stabilite în paragraful anterior.

52. Pentru argumentele expuse mai sus, plenul Curții Constituționale constată că **nu există un conflict juridic de natură constituțională între Președintele României și Guvernul României**, întrucât conduita și declarațiile publice ale Președintele României *nu au afectat și nu afectează atribuțiile și competențele Guvernului României în ceea ce privește organizarea și desfășurarea alegerilor* membrilor din România în Parlamentul European și a alegerilor parțiale pentru Parlamentul României - Camera Deputaților și Senat din anul 2014.

53. Având în vedere considerentele expuse, dispozițiile art.146 lit.e) din Constituție, precum și prevederile art.11 alin.(1) lit.A.e), ale art.34 și 35 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Constată că nu există un conflict juridic de natură constituțională între Președintele României și Guvernul României, generat de conduita și declarațiile publice ale Președintelui României.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și prim-ministrului României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din 21 mai 2014.